

**Erasmi a Chokier Tractatus iurisdictionis ordinariae in
exemptos, illorumque exemptione ab ordinaria
iurisdictione**

in duos tomos distinct.

Quo Praeter Varias Ac pervtiles Additionibus praecipuis & in foro
potissimum occurentibus Tomi primi Quaestionibus annexas, etiam S.
Rotae Romanae Decisiones Novissimae De Eadem materia editae, &
singulari studio selectae continentur - Hac postrema editione
praecedentibus duobus Tomis primum additus

Chokier, Érasme de

Coloniae Agr., 1684

Decisio LIX. Sententia ex quibus probetur valida & justa. Legendi facultas
idoneo non est interdicenda. Remissoria ad effectum probandi
immemorabilem quando denegetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61921](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61921)

DECISIO LIX.

Sententia ex quibus probetur valida & justa. Legendi facultas idoneo non est interdicenda. Remissoria ad effectum probandi immemorabilem quando denegetur.

R.P.D. Ghislerio.

Cracovien. juris legendi.

Decisio
325. par. 5.
recent.

Luna 13. Decembris 1629.

S U M M A R I U M.

- 1 Per citationem ad dicendum contra commissionem, firmatur jurisdictio iudicis.
- 2 Sententia dicitur valida, si fuerit lata servatis terminis substantialibus, & illis reiteratis.
- 3 Sententia ex revolutione actorum probatur, an sit valida.
- 4 De iustitia sententia non potest dubitari, si ea probetur ex pluribus decisionibus in causa factis.
- 5 Docere quemquam, qui sit idoneus, petiti à licentiâ, nemo interdicare debet.
- 6 Concil. Trident. invitât Principes, ut plura statuant loca, in quibus inventus doceri possit.
- 7 Gymnasia septem existerunt in sola Athenarum civitate.
- 8 Iulianus Imperator Apostata, cum vellet radicatus evellere Religionem Christianam, prohibuit ne Christiani Grammaticam, nec Rhetoricam docerent, & S. Augustin. hoc recenset inter alias Ecclesie Dei persecutiones num. 9
- 10 Contra quam rem acerrimè contra Julianum invehitur S. Gregor. Nazianz orat. prima in Julian. ubi hoc eius factum appellat scelus, & tyrannidem.
- 11 Iulianus Apostata, licet curaverit, ne Christiani docerent Grammaticam & Rhetoricam, tamen eisdem non interdixit lectiones Theologicas.
- 12 Privilegium concessum collegiis, extenditur etiam ad collegia futura.
- 13 Privilegia non comprehendunt, post illorum concessionem acquisita.
- 14 Gymnasia publica & universitates de iure communi non potest aperiri sine licentiâ Principis.

15 Papa

- 15 Papa concedendo aliquid contra jus commune, eo ipso censetur tollere omnia impedimenta.
- 16 Papa habet omnia iura in scrinio peccatoris.
- 17 Derogatoria generalis habet vim specialis expressionis, etiam iuris prohibendi.
- 18 Jus prohibendi, ne gymnasium publicum possit aperiri prescriptione immemorabili, potest acquiri.
- 19 Ad discendum multum valet amor Magistri, & acceptus modus docendi.
- 20 Text. in cap. i. & in cap. quanto de Magist. quando non procedant.
- 21 Remissoria denegatur, quando materia articulata sunt imaginata, ad hoc ut fiant articuli relevantes, quam quod verè res ita se habeat & n. 29.
- 22 Remissoria denegatur, quando articuli sunt concepti, ad effectum evitandi decisiones in causa factas.
- 23 Remissoria non conceditur, quando res articulata est inverisimilis.
- 24 Scholas regere, quicunque adhibent sunt & prohibentes, officii & dignitatis spoliantur, & etiam communicantur.
- 25 Pena privationis officii, & dignitatum, ac e: communicationis dicitur non imponuntur, nisi pro crimine.
- 26 Papa non censetur velle concedere privilegium, quod continet materiam criminiosam, punibilem, improbam, & irrationabilem.
- 27 Papa non presumitur velle sibi, & successoribus suis ligare manus contra iuris regulas.
- 28 Remissoria non denegatur, quando datur sumus.
- 30 Papa concedendo alicui privilegium aliquod, per hoc non censetur velle ligare manus.
- 31 Remissoria dari non potest, siante probabilitate tituli, & improbitate

Per binas sententias Rotales fuit pronunciatum, Rectori, Patribus, & Praeceptoribus seu Professoribus Societatis Jesu, licuisse, & licere in collegio Civitatis, ultra humaniores litteras publicè, ac liberè legere, etiam liberales, & Theologiam, & alias facultates quibusvis ad dictum collegium accedentibus iuxta formam privilegiorum Apostolicorum eidem Societati concessorum; ac Universitati studii generalis ejusdem civitatis non licuisse, neque licere impedire, nec alatenus molestare eosdem Rectorem, Patres, & Praeceptores in tali facultate liberè ac publicè legendi. Verum quia Universitas ad impugnandas supra dictas sententias instabat pro remissoria, dubitavi, an dictae sententiae essent confirmandae, & Domini contulerunt remissoriam non esse concedendam, sed sententias tanquam validas & iustas esse confirmandas.

De validitate non dubitatur, cum per citationem ad dicend. contra commissionem fuerit firmata iurisdictione iudicis. *Argid. decis. 38. & Cassad. decis. 7. de appell. constat.*

constat de mandatis Procuratoris utriusque partis, fuerunt servati termini substan-
 tiales, & reiterari; quibus servatis, sententia dicitur valida. *Capit. 260. par. 2.*
 etque ex revolutione actorum bene probatur, ut fuit dictum in *Anconitana separa-*
tionis horti 9. Januarii 1609. coram Card. Lancellotto Ro. in recent. decis. 545. num. 1. &
173. num. 1. par. 2.

Nec de iustitiâ potest dubitari, cum ea probetur, ex tot decisionibus factis in hac
 causa, in quibus respondetur singulis objectis pro universitate Cracovien. dedu-
 ctis. Nam Patres Societatis JESU fundant suam intentionem tam de jure com-
 muni, quam ex privilegiis Apostolicis. De jure communi per Text. in cap. 8. pro
 licentia de Magistr. ubi: *Nec docere quemquam qui sit idoneus petita licentia interdicit.*
 Et in cap. quanto eod. titulo ubi: *districte precipientes, ut quicumque viri idonei, & litera-*
ri voluerint legere studia literarum sine molestia, & exaltatione qualibet scholas regere per-
mittantur. Et ad ipsum videtur expressisse sacrum Concil. Trident. sess. 5. cap. 1. &
 sess. 23. cap. 18. de reform. ubi sacrum Concilium invitat principes ut plura statuant
 loca, in quibus juvenus doceri possit. Et *Cassan. in Catalogo glor. mundi 5. par. con-*
sidat. refert quod in solâ Athenarum civitate septem extiterunt gymnasia. Quini-
mo & Egid. Roman. lib. 3. par. 2. cap. 8. sic scripsit: Curare Rex debet, ut in regno suo vi-
gant studia literarum, ut ibi sint multi sapientes, & industrii ex Theologis, Jurisperitis,
Medicis, & aliis doctis viris. Hinc legimus, quod cum Julianus Imperator Aposta-
 taticam, & Rhetoricam docerent, ut infert, hanc legem Juliani improbens, et si
 Etnicus *Ammianus Marcellinus lib. 22. & 25. histor. idque S. Augustinus lib. 38. de*
Civit. Dei, cap. 2. inter persecutiones Ecclesiæ Dei recenlet, & ob hanc quoque rem
accerrimè in Julianum invehitur, S. Gregor. Nazianz. or. 1. in Julian. ubi hoc ejus fa-
ctum appellat scelus, & tyrannidem: quamvis ille Theologicas lectiones Christia-
nis Magistris non interdixit. Et ex privilegiis Apostolicis Pauli Tertii, Julii Tertii
Pii Quarti, & aliorum summorum Pontificum, & in specie sanctæ mem. Pii Quin-
ti sub dat. Romæ 10. Martii 1571. in cujus dispositione habetur. Decernimus & de-
claramus, quod præceptores hujusmodi Societatis, tam literarum humanorum quam li-
beralium artium, Theologia, vel cujusvis earum facultatum in suis Collegiis, etiam in lo-
cis, ubi universitates extiterunt suas lectiones etiam publicas legere libere ac licite possint, &
tale privilegium, tanquam concessum Collegiis & locierati, extenditur ad Collegia
futura. Alexand. con. 78. num. 7. & 10. & 13. lib. 2. Nat. consil. 160. num. 23. & seqq. &
propterea non applicatur, quod sit intelligendum de Collegiis tunc ædificatis, ex quo
privilegia non comprehendant bona post illorum concessionem acquisitam, Clem.
acquisita de rescript. ubi Vitalin. num. 33. & seqq.

Neque facit quod de jure communi sine licentiâ principis, non possit apertiri
 publica universitas Gymnasii, cum istud Jus sit de reservatis Principis. *Vitalin. in*
Clement.

Mm

Clement. 1. numer. 25. de Magistr. quia prater privilegia Regum Poloniae, & Patres Societatis Jesu pro fundatione sui Collegii adducunt, indulta quoque Privilegium Romanorum Pontificum, & speciatim sanc. memor. Pii Quinti tollunt facultatem, cum in eis concedatur facultas ista in omni Universitate, & eo quod à Papa conceditur aliquid etiam contra Jus commune, omnia impedimenta censentur sublata, cum habeat omnia Jura in scinio pectoris: & cum in prædicto indulto Pii V. adfit amplissima derogatio, quibuscumque privilegiis, consuetudinibus, statutis, indultis & literis Apostolicis, quibuscumque; Universitatibus, & Collegiis concessis sub quibusvis derogatoriis derogatoriis, cum clausula, *quæ non fuerit sublata*, ista namque generalis derogatoria; habet vim specialem expressionis etiam juris prohibendi, *h. si duo in fin. ff. de admin. tutor. Gonz. al. super reg. 8. Gloss. 9. §. 56. Capitaq. decis. 296. num. 2. par. 2. Rot. decis. 11. & Additionem 4. de præben. in nov.*

15
16
17
18
19
20
21
22

Nec obstat quod præscriptione immemorabili possit acquiri jus prohibendi ne possit aperiri publicum Gymnasium, quia procedit, ut non possit fieri in loca centia superioris, ut in cap. 1. & cap. quanto de Magistr. qui Textus generaliter ponunt, & sunt fundati in eo, quod ad discendum multum valet Amor magistris, & acceptus modus legendi, quia aliquis cum uno proficit, qui cum altero non proficeret, ut post. *Hostien. tradit. Joan. Andr. in d. cap. quanto de Magistr. in fin. & postea non applicatur, quod dispositio prædictorum textuum sit restricta ad casum, quando in illis locis non est sufficienter provisum de magistris, sed unus tantum Magister regit scholam.*

Sed cardo difficultatis in eo versatur: An sit concedenda remissio, & Universitas probare præten dit, se esse in possessione prohibendi ab immemorabili tempore, ne alii legant: Et Domini in hærendo resolutionibus aliàs factis, cum non esse daudam resolverunt, ea ratione, quia cum Patres Societatis Jesu habent sua privilegia clara, ut possint ubique legere, non sunt admittendi articuli prohibendi, ne alii legant, quia immemorabili tempore est in possessione prohibendi articuli relevantes, quam quod vetè ita res se habeat, & ideo remissio est deneganda, ut fuit resolutum in causa Hispanen. de Eceza. 16. Novembris 1579. coram sancti. mem. Clement. VIII. sancti. mem. Gregor. XV. decis. 211. num. 5. quod eadem immemorabilis fuerit articulata, ut articuli appareant relevantes, satis apparet, quia ad nullum alium effectum articulatur dicta immemorabilis, nisi ad evitandas decisiones, quæ canonizant prædicta privilegia, & propterea dicta immemorabilis videtur materia imaginata: dixit Rota in Mediolanen. Honorum 9. Martii 1597. coram ban. mem. Card. Pamphilo, & in Vlixbonen. juris conferendi. 7. Februarii

PALESTINA
UNIVERSITÄT
KONSTANZ
BIBLIOTHEK

bruarii 1607. coram bon. mem. Card. Lancelloto, Adde. additam decis. 211. sanct. mem. Greg. XV. in littera C.

Secundo, dicta remissoria non videtur concedenda, quia immemorabilis articulat est in verisimilis, quâ inverisimilitudine stante rejiciuntur articuli, & ea denegatur. cap. quia verisimile, ubi Imol. numero 1. de presump. speculat. in preb. §. nunc dicendum numero 1. Tiraquel. in l. si unquam in prelat. num. 38. in fin. C. de revoc. donat. Rota decis. 23. de testib. in antiq. §. decis. 99. numero 1. par. 4. divers. san. mem. Greg. XV. decis. 414. num. 3. §. fuit resolutum in causa Toletana pensionis 10. Maji 1595. coram Reverendiss. Pacen.

Inverisimilitudo autem ex eo deducitur, quia quicumque idonei possent regere scholas, & transgressores officii, & dignitatibus spoliantur, & etiam excommunicantur, ut in allegato cap. quanto de Magistris, & cum hujusmodi pœnæ à Canonibus non imponantur, nisi propter crimina. Silvestr. in verb. excommunicatio, il. primo num. 7. inverisimile est quod summus Pontifex voluisset concedere privilegium, quod de sui natura continet materiam criminofam, punibilem, improbam, & irrationabilem, pro ut dicit Text. in eodem c. quanto, & quod in materia tam exorbitanti voluisset sibi, & successoribus suis legare manus contra omnes regulas. cap. datum. §. cap. quantum, il. secundo de preben. in 6. Alphonsus Sotus in reg. 24. num. 23. Aym. consil. 126. num. 24. vers. itaque si Papa, Cephal. consil. 155. numero 14. §. consil. 168. num. 8.

Non obstat, quod hæ conclusiones limitentur, quando datur sumus in contrarium, ut de prima dicit decis. 414. sanct. mem. Gregor. XV. numero 4. & de secunda Imol. loc. cit. quia hic nullus datur sumus. Nam testes in curia examinati, qui deponunt de certa prohibitione, non deponunt de prohibitione facta personis habentibus talia privilegia Apostolica, qualia habent Patres Societatis JESU; ultra quod ista prohibitio est satis moderna, unde ex illa nullo modo potest argui ad immemorabilem, ita ut ex illa possit colligi præsumptio, quod materia non sit imaginaria, & quod articuli non contineant inverisimilia.

Neque posset suffragari immemorabilis prætensa ab Universitate, nisi haberet privilegium Apostolicum concedens, ut nemo sine licentia Rectoris Universitatis possit legere in illa Universitate, etiam si haberet licentiam à Papa, quod esset absurdum, imò monstruosum, & detraheret authoritati Apostolicæ.

Non enim est credendum, quod Papa dederit tale privilegium, per quod sibi manus ligaverit, & sua licentia sit manca, & inutilis, & quod plus posset licentiaj Universitatis, quam licentia Papæ, & propterea stante hac improbabilitate, & improbitate tituli, Remissoria non potest dari pro probanda immemorabili Pat. decis. 457. lib. 2. per tot.

Ex quibus cum privilegia Apostolica sine clara ex decisionibus in hoc casu factis, Domini utraque parte auditâ dixerunt, sententias Rotales confirmandas esse & remissoriam denegandam.

Ad Questionem 39. *Additio.*

Conservatores à solo Pontifice creati posse ultra hic allegatos probat *Monstr. de iudic. Conservat. cap. 4. per tot.* non tamen requiritur expressa confirmatio seu concessio, sed sufficit privilegiorum generalis communicatio, cuius vigorem etiam privilegium eligendi Conservatorem acquirit dicit *Rota decis. 49. par. 7. recent.*

Circa facultatem autem Conservatorum distinguendum est inter Conservatores simplices datos ad formam juris antiqui, qui non nisi de notoribus & manifestis iniuriis cognoscunt ad terminos *cap. 1. & cap. fin. de offic. deleg. in 6.* & inter Conservatores, qui vigore specialis indulti etiam in causis judicialium indagamentis procedunt, prout distinguit *Rota decis. 616. par. 2. recent.* cuius Conservatorum iudicium facultates non esse in unum solum sublatis à Concilio Tridentino, que per constitutionem Gregorii XV. ibidem resolutum est, uti & in *decis. 182. numero 22. par. 11.* circa eius Gregorianæ constitutionis interpretationem vid. *179. in cap. clericus numero 39. & seq. de foro compet. & Rot. decis. 285. par. 13.*

